

En slags Guds sprællemænd

Jan Lindhardt, der udover at være biskop i Roskilde også besidder et for en teolog ikke ubetydeligt kendskab til retorik, gør i en kort bog fra forlaget Anis et forsøg på at skrive læremesteren Johannes Sløks "intellektuelle biografi". Det bliver dog mest ved det forsøgsvis, da Lindhardt har en kedelig tendens til hurtigt at fortabe sig i anekdotisk stof og lidt for indforståede overvejelser, hvorved hele spørgsmålet om Sløks betydningsfulde forfatterskab og dets aktuelle relevans på sin vis forbliver ubesvaret.

Jan Lindhardt, Johannes Sløk – Modernismens teolog.

Forlaget Anis. 2002. 128 sider. 179 kr.

af Paw Hedegaard Amdisen

"En slags Guds sprællemænd, som hele livet ventede på Godot". Dette er blot en af de mange karakterbetegnelser, som Jan Lindhardt i bogen *Johannes Sløk – Modernismens teolog* (der udkom i vinteren 2002 på forlaget Anis) giver af den mand (idéhistoriker, teolog, religionsfilosof og debattør), der i mange år fungerede som Lindhardt-generationens åndelige inspirator og læremester (Sløk var Lindhardts specialevejleder), og med hvem Jan Lindhardts fader – den navnkundige P. G. Lindhardt – havde et godt forhold og samarbejde. Om sidstnævnte forhold kunne der i øvrigt fortælles nogle ganske gode anekdoter, men da dette er i en seriøs anmeldelse i et seriøst tidsskrift (om det der er alvorligt bør et alvorligt menneske ikke ytre sig på skrift!?) vil jeg i stedet for at fortælle anekdoter skride til i al alvorlighed at anmelde Lindhardts lille bog om Sløk.

Da Sløk døde i 2001, hvilket vi naturligvis bør beklage, var det mest spektakulære ved denne sørgelige begivenhed den næsten fuldstændige tavshed, der herskede omkring dennes intellektuelle eftermæle. Særligt på Institut for Idéhistorie, et institut som Sløk trods alt havde grundlagt, var tavsheden nærmest larmende. Så meget, at da vi (dvs. en række studerende på instituttet) - i efteråret 2001 (tror jeg nok det var?) begyndte at diskutere muligheden for på en eller anden måde at tage Sløks intellektuelle arv op til fornyet diskussion - valgte at give projektet den overordnede overskrift: *Whatever happened to Johannes? I visse teologiske kredse - kredsen af "Sløk-elever", herunder den trofaste Kjeld Holm, den Sløk-influerede Niels Grønkjær og den lidt mere skeptiske Jan Lindhardt (denne var ikke direkte det, man kunne kalde "Sløk-elev") - blev tavsheden dog brudt. Og et*

[1]

resultat af dette brud på tavsheden - det indtil videre mest omfangsrige af slagsen - er altså Jan Lindhardts bog om Sløk.

Lindhardt ønsker med sin bog om Sløk at præstere en »intellektuel biografi« (s. 97). Hvad der menes med en sådan betegnelse er ikke godt at vide, men et muligt svar kunne være, at den "intellektuelle biografi" på en måde ønsker at sammentænke det biografiske stof med en præsentation af væsentlige elementer i den biografiske hovedpersons "intellektuelle" præstation - i denne sammenhæng altså Sløks omfattende forfatterskab, der omfatter både populære fremstillinger, monografier, idéhistoriske analyser, teologiske og sprogfilosofiske afhandlinger (samt meget, meget mere). Og en sådan intention er jo egentlig ganske udmærket - ja, den kan ligefrem give anledning til interessante betragtninger omkring et så centralt emne som forholdet mellem liv og tænkning og i bedste fald resultere i en bog, der både underholder og skaber rum til tankevirksomhed og refleksion. Desværre er dette dog ikke tilfældet med Lindhardts bog om Sløk.

Hvorfor ikke? Jo, for det første er bogen for kort. En kendsgerning, der gør, at bogen nødvendigvis må ytre sig kortfattet - for ikke at sige overfladisk - om sit emne. Små korte afsnit, der vender forfatterskabets værker *tout court* - måske også lidt for *court* - bliver formen for dette. Hvad angår det biografiske så er fremstillingen ganske udmærket, men der er en kedelig tendens til, at anekdoter og gode historier tager overhånd, hvis altså intentionen om "intellektuel biografi" skal følges, hvilket som læsere efterlader os med en bog, der ikke rigtig på noget tidspunkt når i dybden med hverken forfatterskab eller biografi. Bogens substans taget i betragtning kunne Lindhardt snildt have ladet det blive ved et kortere essay og så have fokuseret sin indsats om enten at skrive en personskildring eller en kort introduktion til forfatterskabet. Som bogen fremtræder nu kunne man have både forlag og forfatter mistænkt for hurtigst muligt at ville udfylde et tomrum - en bog om Sløk i anledning af dennes bortgang - uden samtidigt at tage sig tid til at lave en ordentlig udgivelse - en udgivelse, der vitterligt ville kunne udfylde det tomrum, som Sløk har efterladt i Danmarks intellektuelle landskab. Hvad vi har nu, er en halvslap bog, der ikke rigtig byder på noget nyt - hverken i forhold til det biografiske eller i forhold til Sløks omfattende forfatterskab - og bl.a. derfor har svært ved at engagere sin læser. Spørgsmålet om Sløks aktuelle relevans bliver mere eller mindre

fejlet af bordet (s. 111-16), hvilket kan ærgre denne anmelder en hel del. Selvom man ikke (ikke længere, hedder det i Lindhardts tilfælde) tror, at Sløks løsninger er brugbare, så kunne det jo tænkes, at der var andre som stadig ville kunne finde inspiration i disse.

Til de tilbageværende må det til stadighed anbefales at læse Sløks såkaldte erindringsforskydninger *Mig og Godot* fra 1986 og - hvis man er til den slags - supplere denne læsning med Svend Bjergs fremragende bog om Århusteologerne (Løgstrup, P. G. Lindhardt, Prenter og Sløk) fra 1995, hvor der, blandt meget andet, siges vigtige ting om Sløks forfatterskab. Således skulle man, selvom det definitivt sidste ord om Sløk ikke er sagt hermed (selvfølgelig og heldigvis da!), være godt rustet til at tage livtag med Sløks værk. En rustning som jeg altså ikke mener, at Lindhardts bog giver sin læser.